

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/351122162>

Editorial: Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış İnşası

Article in *Turkish Journal of Psychology* · December 2020

CITATIONS
0

READS
277

4 authors:

Ahmet Coymak

Abdullah Gul University

23 PUBLICATIONS 112 CITATIONS

SEE PROFILE

Özden Melis Uluğ

University of Sussex

49 PUBLICATIONS 353 CITATIONS

SEE PROFILE

Melek Göregenli

Emeritus

71 PUBLICATIONS 401 CITATIONS

SEE PROFILE

Huseyin Cakal

Keele University

48 PUBLICATIONS 324 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Youth and Politics in Protracted Conflicts: A comparative approach on hope for a settlement and return of Internally Displaced Persons [View project](#)

A Participatory Psychosocial Care Approach to Mental Health in Colombia [View project](#)

Editorial

Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış İnşası

Ahmet Çoymak
Abdullah Gül Üniversitesi

Özden Melis Uluğ
Sussex Üniversitesi

Melek Göregenli
Bağımsız Araştırmacı

Hüseyin Çakal
Keele Üniversitesi

Çatışmanın insanın doğası olduğuna yönelik teorilerin (örn. Berkowitz, 1990; Fiske, 2012) adeta toplumsal tezahürü gibi, geçtiğimiz yüzyıldan günümüze dünya birçok kanlı çatışmaya sahne oldu. Devam eden uluslararası kanlı savaşların yanı sıra, ortaya çıktığı 19. yüzyıldan bugüne farklılıkları bir milli kimlik potasında eritmeyi amaçlayan ulus devletlerde etnik, dini, mezhep ve cinsiyet grupları gibi farklı vatandaş grupları arasında; sonu, kimi zaman insanlığın en karanlık yüzünü gösteren soykırımlara varan çatışmalar yaşandı. Ancak bu acı deneyimlerin yanında insan ve farklı özellikleri olan gruplar, yine hem uzlaşma hem de barış süreçlerinden geçtiler. Bu nedenle, insanın kendi türüne karşı işlediği suçların (örn. Staub, 2001), biz ve öteki inşası ile yaşanan çatışmaların (Demirdağ ve Hasta, 2020; Fisher, 2006); bu deneyimlerin ortaya çıkardığı uzlaşma ve ortaklıkların psikolojik dinamiklerini, hem çok çeşitli ve zengin kuramsal perspektifler hem de ampirik bulgularla, gruplar arası ilişkilere odaklanarak anlamayı amaçladık.

Elbette gruplar arası çatışma gibi bir olguyu anlamaya cüret etmek çatışmanın ne anlama geldiğinin sınırlarını çizmek gibi zor bir görevi de beraberinde getirmektedir. Örneğin çatışmayı insanın patolojisi olarak görerek çözülmesini elzem bulan ana akım psikolojik yaklaşımlarının (Keeton ve Carr, 1940; Reykowski ve Cisłak, 2011) aksine çatışmanın hem insan ve toplum hem de geniş insan topluluklarının ulaşmayı amaçladığı siyasal sistemler (örn. demokrasi) için faydalı olacağını öne süren yaklaşımların birlikte ele alınması gerekmektedir (örn. Leach, 2005). Bu nedenle bir taraftan Wagner'in (2001) de öne sürdüğü gibi şiddetin psikologlar tarafından çözülmesi gereken bir problem iken çatışmanın psikolojik dinamiklerinin farklı düzeylerde anlaşılması gerekmektedir. Diğer taraftan O'Dwyer ve Çoymak'ın (2019) ileri sürdüğü gibi evrensel kabul edilen psikolojik süreçlerin de kendi bağlamları dikkate alınarak daha derin analizlerle anlaşılması gerektiği savları bir arada öne sürülebilir. Psikologların yalnızca akademide değil aynı zamanda uygulayıcı olduğu alanlarda da bu olguların farklarını anlaması ve insan esenliğine yapılacak katkılarda her çatışmanın düzeltilmesi gerektiği gibi

kestirme düşünce hatalarına düşmemesi gerekmektedir. Örneğin, Korkmaz ve Tasman (2020), bir grubun üyesi olmanın insanların çatışmayı nasıl değerlendirdiğini etkilediğini bulguladıkları bu özel sayıdaki çalışmalarında, Sosyal Kimlik Kuramının öne sürdüğü grup üyesi olmanın ortaya çıkardığı yanlılığın azınlık ve çoğunluk grupları için aynı olmayacağını ortaya koymuşlardır. Bu durum bir bireyin benliğini bir grupla özdeşleştirdiği zaman oluşan grup yanlılığının gruplar arası çatışmanın bir yandan kaynağını oluştururken (Fiske, 2012), aynı yanlılığın diğer yandan kimlikleri nedeniyle dezavantajlı konuma itilmiş toplulukların kendi demokratik haklarını korumalarının psikolojik kaynaklarını oluşturabileceğini de göstermektedir.

Her ne kadar gruplar arası ilişkiler kendi özgün koşulları içerisinde gerçekleşse de dünyanın farklı yerlerinde ortaya çıkan çatışmaların çoğu, aynı coğrafyayı paylaşan fakat birbirinden farklı sosyal, kültürel, siyasi ve dini kimliklere sahip grupların bölgesel temelli çatışan iddiaları etrafında oluşmaktadır. Diğer bir deyişle çatışan gruplar etnik (örn. Kürt-Türk) ve mezhep (örn., Alevi-Sünni) gibi kimlik grupları olarak görülse de bu çatışmaların doğasında bu grupların siyasi anlaşmazlıkları ve çatışan talepleri yer almaktadır (Çoymak, Gheorghiu, Niens ve Lyons, 2015; Wallensteen, 2002). Özellikle günümüzde tüm dünyada değişen politik kültürün bir yansıması olarak Türkiye, içinde bulunduğu coğrafya ve tarihsel süreçlerinden kaynaklanan sorunlarıyla daha da belirgin bir biçimde yüzleşmek zorunda kalmaktadır. Nitekim Orta Doğu'da yaşanan iç çatışmaların ve uluslararası savaş politikalarının doğurduğu zorunlu göç ve beraberinde Suriyeli göçmenlerle ilgili yaşanan süreçler; etnik, dini, mezhepsel ve ideolojik farklılıklar nedeniyle çeşitli gruplar arasında gerginliklerin yaşandığı bir politik ortamın varlığı, Türkiye'nin günümüzde yaşadığı gruplar arası sorunların en görünür olanlarıdır. Hatta insanlığın tamamını tehdit altına alan ve ansızın dünyayı saran COVID-19 virüsünün neden olduğu salgın koşulları bile insan grupları arasındaki bu inatçı ayrılıkları ve devletlerin politikalarını ne dünyada (bkz. Kim ve Bostwick, 2020) ne de Türkiye'de dönüştürmeye yol açmamıştır (Sayın, 2020).

Bu bağlamsal çerçeve, gruplar arası çatışmanın psikolojik dinamiklerinin, çok boyutlu bir şekilde Türkiye bağlamında anlaşılmasının ne denli elzem olduğunu ortaya koymaktadır. Bu noktadan hareketle çatışma, anlaşmazlık, uzlaşma ve barış-inşası alanlarında yapılan bilimsel araştırmalara yeni bir ivme kazandırmak ve sosyal kimliklerin ve grup kimliklerinin psikolojik dinamiklerini ortaya koyma çabalarına katkıda bulunmak için Türk Psikoloji Dergisi'nin "Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış-Inşası" başlıklı özel sayısını hazırladık. Elbette böylesine bir çaba tek boyutlu bir biçimde ele alınamayacağı gibi tek bir metodolojiden hareketle ulaşılmış bilgiler de yetersiz kalacaktır. Bu nedenle bu özel sayı; politik psikoloji konuları üzerine araştırmalarını yoğunlaştıran meslektaşlarımızın gruplar arası ilişkiler, toplumsal uzlaşma, barışın inşası, çatışma çözümleri, pozitif ve negatif barış konularını nitel, nicel veya karma yöntemlerle ele alan görgül çalışmalarının titizlikle seçilmesinden oluşmuştur. Bu özel sayıda hem kuramsal hem de metodolojik yaklaşım olarak grup dinamiklerinin psikolojik süreçlerini ortaya koyan farklı çalışmalar ele alınmıştır.

Özel sayı için gerçekleştirdiğimiz davetin sonucunda beklediğimizden çok ötesinde özet sunulması ve katılım isteği, Türkiye'de çatışma ve barış kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların geleceğine dair bizim için umut verici oldu. Fakat özel sayının sadece altı makaleyi kapsayabileceği nedeniyle, bu alanda gerçekleştirilmiş ve gruplar arası ilişkileri anlamamıza yardımcı olacak birçok başarılı çalışmayı üzülerek reddetmek durumunda kaldığımızı da burada not düşmek isteriz. Titizlikle yapılan bu seçim ve makalelerin özel sayıda yer alıp almayacağı kararlarının verilmesine yardımcı olan; karışıklı kör değerlendirme süreçlerinde akademik danışmanlık yaparak değerli katkıları sunan meslektaşlarımız –isim sırasıyla–; Bilge Yalçındağ, Elif Sandal Önal, Ersin Kuşdil, Gülçin Akbaş, Gülseli Baysu, Halime Ünver, Meral Gezici Yalçın, Nagihan Taşdemir, Nevin Solak, Nuray Sakallı Uğurlu, Olga Selin Hünler, Onurcan Yılmaz, Umur Şah, Yasemin Gülsüm Acar'a özenli çalışmaları ve zengin geri bildirimlerinden ötürü tek tek teşekkür etmeyi bir borç biliriz.

Bu özel sayıda yer alan toplam altı makalede grup dinamikleri üzerine yapılan araştırmaların kavramsal arka planını oluşturan, Sosyal Kimlik Kuramı (Tajfel ve Turner, 1986), Sosyal Temsiller Kuramı (Moskovicci, 1988), İnsanlıktan Uzaklaştırma Kuramı (Leyens ve ark., 2000), Bütünleşik Tehdit Kuramı (Stephan ve Stephan, 2000), Sistemi Meşrulaştırma Kuramı (Jost ve Banaji, 1994) ve Sosyal Baskınlık Kuramı (Sidanius ve Pratto, 1999) gibi kuramların yanı sıra, kolektif suçluluk gibi duygulara, kolektif eylem gibi içgruba odaklanan davranışlara, dışgruba yönelik tutum, davranışsal eğilim ve

değerler sistemi gibi konulara odaklanılmıştır. Kuramsal çeşitliliğe ek olarak, yöntemsel çeşitliliğin görgül araştırmalardaki önemini göz önüne alarak özel sayımızda hem nicel hem de nitel çalışmalara yer verdik. Örneğin Korkmaz ve Tasman'ın (2020), Demirdağ ve Hasta'nın (2020) ve Bağcı ve Hüsnü Raman'ın (2020) gerçekleştirdikleri çalışmalar sayesinde çatışma ve barış alanında oluşturulan bir dizi deneysel çalışmayı değerlendirme imkanı bulduk. Aynı zamanda Alparslan ve Kuşdil'in (2020) ve Konukoğlu, Üstün ve Güngör'ün (2020) korelasyonel yöntem kullandıkları çalışmaları özel sayımızın yöntemsel çeşitliliğini zenginleştirdi. Sadece niceliksel çalışmalar değil aynı zamanda nitel çalışmalar da özel sayıda yerini aldı. Bayad, Sakin ve Cesur'un (2020), gençlerin barışa ilişkin sosyal temsillerini inceledikleri ve açık uçlu sorularla gerçekleştirdikleri çalışma ile barış kavramının niteliksel bir yöntemle ele alınması yoluyla derinlemesine anlaşılması sağlanmış oldu.

Türkiye'de, genel olarak, sosyal psikolojide yapılan araştırmalar, hem toplumsal sorunlara odaklanmamış hem de ısrarla çözülemeyen Kürt Sorunu ve toplumsal barışın nasıl sağlanabileceği konusunda diğer sosyal bilim alanlarına göre sessiz kalmış olsa da son yıllarda bu konuları merkeze alan çalışmalar gerçekleştirilmeye başlanmıştır (ayrıntılı bir tartışma için örnekler olarak, bkz. Göregenli, 2010; Uluğ ve Çoymak, 2017; ayrıca bkz. Çakal, Hewstone, Güler ve Heath, 2016; Çoymak, 2018; 2020; Uluğ ve Cohrs, 2017; 2019). Özel sayıda bu alandaki boşluğu doldurmaya yönelik olarak dört makale yer almaktadır. Birinci makalede, Bayad, Sakin ve Cesur (2020) barış kavramının orta ve ileri ergenlik dönemindeki orta öğretim öğrencilerinde nasıl anlamlandırıldığını araştırmışlardır. Bu araştırmanın sonuçları barışın, huzurlu bir yaşam, ideal bireyler ve ideal ilişkiler ile yakından ilişkili olduğunu ve barışın sağlanması için sorumluluğun çoğunlukla bireye, ikincil olarak da otoritelere atfedildiğini göstermiştir.

İkinci makalede ise Demirdağ ve Hasta'nın (2020) dışgrup üyelerini insanlıktan uzaklaştırmanın 2013 yılında başlatılan barış sürecinin desteklenmesi üzerindeki etkisini inceledikleri iki araştırmanın sonuçları yer almaktadır. Demirdağ ve Hasta (2020), bir dışgrup üyesi tarafından yapılan barış sürecinin desteklenmesi çağrısı ile karşılaşıldığı zaman içgrup üyesine kıyasla dışgrup üyesine, insana özgü duyguların daha az atfedildiğini ortaya koymuşlardır. Aynı çalışmada çoğunluk ve baskın grup olan Türklerin bu çağrı sonrasında barış sürecini daha az desteklediklerini gösterilmiştir. Bu çatışma bağlamlarında mesajın kaynağının insanlar üzerindeki etkilerine odaklanan üçüncü makalede ise Korkmaz ve Tasman (2020), Sur'daki kamulaştırma süreci bağlamında, Türk etnik kimliği ile özdeşleşme ve eylemin meşruiyetine ilişkin algıların nasıl ilişkilendiğinin yanı sıra

mesajla ilişkili psikolojik faktörlerin, insanların kolektif suçluluk düzeylerine ve mesajı nasıl değerlendirdiklerine etkisini incelemiştir. Bu çalışma sonucunda Korkmaz ve Tasman (2020), gruplar arası barışın inşasında grupla özdeşleşmenin etkisinin yanı sıra şiddetin meşru görülmesinin ve çatışmayla ilgili haberlerde mesajın kaynağı, odağı ve alıcıya ait özelliklerin birlikte değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Hem Demirdağ ve Hasta (2020) hem de Korkmaz ve Tasman'ın (2020) çalışmalarının sonuçları birlikte ele alındığında sosyal kimliklerin, kimlik gruplarının toplumsal yapıdaki statükolarının, kolektif suçluluk gibi duyguların, insanlıktan uzaklaştırma ve çatışma haberlerindeki mesajın kaynağı ve odağı gibi faktörlerin gruplar arasındaki barışın kurulması ve sürdürülmesindeki önemi ortaya çıkmaktadır.

Özel sayıda yer alan bir diğer makalede ise Alparslan ve Kuşdil (2020) Kürtlerin etnik kimlikleriyle ilgili eylem ve hedeflerinin başlıca yordayıcılarını araştırmışlardır. Kürt erkek öğrencilerle gerçekleştirdikleri bu çalışmada hem insanların kimlik yönetim stratejileri, etnik kimlikle özdeşleşme düzeyleri, sosyal baskınlık yönelimleri ve sistemi meşrulaştırma eğilimleri hem de dış-grup taraftarlık düzeyleri açıklayıcı psikolojik faktörler olarak kullanılmıştır. Araştırmalarının sonuçları kimliği destekleyici eylem ve hedeflerin rekabet stratejileriyle olumlu, hareketlilik ve kategorizasyon stratejileriyle ise olumsuz ilişkilere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Sistemi meşrulaştırma ve sosyal baskınlık yönelimi hareketlilik stratejilerini olumlu yönde yordarken, sistemi meşrulaştırmanın hem dış-grup taraftarlığıyla hem de kategorizasyon stratejileriyle olumlu yönde ilişkili olduğu saptanmıştır. Özel sayıda yer alan ve barış süreci bağlamında yürütülen bu çalışmalar etnik kimlikle özdeşimin hem gruplar arası ilişkiler açısından hem de çatışma çözümü ve barışın inşası açısından ne gibi etkileri olabileceğine dair önemli psikolojik süreçleri ortaya koymaktadır.

Özel sayıda sadece farklı vatandaş grupları arasındaki gerilimlere dair sorunlara yönelik değil yakın zamanda Suriye'de yaşanan iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan mültecilere odaklanan ve Konukoğlu, Üsten ve Güngör (2020) tarafından gerçekleştirilen bir çalışma da yer almıştır. Türkiye'de iç göç deneyimine sahip yerli göçmenlerin sosyal kimliklerinin ve bazı temel değerlere sahip olma düzeylerinin (örn. evrenselcilik ve güvenlik), Suriyeli mültecilerin ülkeye gelişiyle birlikte algıladıkları a) fiziksel varlığa ve kaynaklara yönelik gerçekçi tehditteki ve b) kültürel varlığa yönelik sembolik tehditteki rolünü incelemiştir. Çalışmalarının sonuçları kent kimliğinin arttıkça Suriyelilerden algılanan tehdidin de arttığını, bu ilişkinin bir yandan güvenlik, topluma uyum ve gelenekselciliği vurgulayan muhafazacılık değerleri yoluyla güçlendiğini, bir yandan

da evrenselcilik ve yardımseverlik vurgulu değerler yoluyla zayıfladığını göstermektedir.

Bu özel sayıda Türkiye bağlamındaki *yabancı* olana karşı tutum ve davranışsal eğilimlerle Türkiye bağlamının ötesinde etnik akrabalığı, tarihsel ortaklıkları ve yakın ilişkileri olan Kıbrıs ulusal bağlamında da yabancılara yönelik tutum ve davranışsal eğilimleri karşılaştırmalı olarak ele alan Bağcı ve Hüsnü Raman'ın (2020) araştırmaları da yer almaktadır. Hem Türkiye'den hem de Kıbrıs'tan örneklerle oluşturdukları çalışmalarında Bağcı ve Hüsnü Raman, içgrup kimliğiyle özdeşleşmenin yaklaşma-kaçınma gibi dışgruba yönelik tutum ve davranışsal eğilimler üzerindeki etkilerini ve bu ilişkilerde dışgrubun bakış açısını alma ve algılanan tehdit değişkenlerinin aracı etkileri incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları Türk kimliği ile özdeşleşmenin Kıbrıslı Türklerin Rumlara yönelik bakış açısını almayı azaltarak bu gruba dair tutum ve davranışsal eğilimlerini olumsuz hale getirdiğini gösterirken, Türkiyeli Türklerin ise Suriyelilere yönelik gerçekçi tehdit algısını azaltarak Suriyelilere dair tutum ve davranışsal eğilimlerini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.

Bu özel sayıya katkı yapan araştırmaların, ne denli uzun soluklu ve yoğun bir emekle ortaya çıkabileceğini, okuduğunuz zaman kolaylıkla görebileceğinizi düşünmekteyiz. Ancak bu değerli araştırmaların yapılması kadar bu araştırmaların bu özel sayıyla siz değerli okur ve meslektaşlarımıza ulaşması da oldukça uzun ve meşakkatli bir süreci barındırmaktadır. Umuyoruz ki bu özel sayı, yalnızca entelektüel olarak sürdürülebilir bir barış inşası üzerine psikoloji alanında yeni soru ve araştırmaların yeşermesine değil aynı zamanda politika uygulayıcılarının ve karar vericilerin de toplumsal barışın yerleşmesine yönelik politikalar geliştirmesine katkıda bulunur.

Çatışma Çözümü ve Barış İnşası temalı bu Özel Sayının hem Türkçe hem de İngilizce literatürde yer almasını sağlayarak bu amaca yaptıkları değerli katkı sebebiyle TPD Genel Yayın Kurulu'na çok teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Alparıslan ve Kuşdil (2020). Kürt üniversite öğrencilerinin kimlik yönetim stratejileri ve dış-grup tarafgirliğinin kimlikle ilgili eylem ve hedeflerle ilişkileri: Açık ve örtük ölçümlerle bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 80-104.
- Bağcı ve Hüsnü Raman (2020). İçgrup kimlikle özdeşleşmenin dışgrup tutumlar ve davranışsal eğilimler üzerinde etkisi: Kıbrıs ve Türkiye örneği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 133-155.
- Bayad, Sakin ve Cesur (2020). Orta öğretim öğrencilerinde barışın sosyal temsilleri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 13-33.
- Berkowitz, L. (1990). Biological roots: Are humans inherently violent? B. Glad (Ed.), *Psychological dimensions of war* içinde (s. 24-40). Newbury Park: Sage Publications.
- Çakal, H., Hewstone, M., Güler, M., & Heath, A. (2016). Predicting support for collective action in the conflict between Turks and Kurds: Perceived threats as a mediator of intergroup contact and social identity. *Group Processes & Intergroup Relations*, 19(6), 732-752.
- Çoymak, A. (2018). Kimmiş o ayrılıkçı: Türkiye'de uzun süredir devam eden Türk-Kürt çatışmasının çoklu sosyal kimlik dinamiklerini çözümlemek. *Türk Psikoloji Yazıları*, 21, 38-56.
- Çoymak, A. (2020). Functions of Social Representations in Honour Violence: The "Other East" as Responsible. *Social Justice Research*, 33, (284-307).
- Çoymak, A., Gheorghiu, M., Niens, U., & Lyons, E. (2015). Vatandaşlığın psikolojisi ve politik güven. İnde Dirilen-Gümüş, O (Ed), *Siyaset psikolojisi* (ss. 257-276). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Demirdağ ve Hasta (2020). İnsanlıktan uzaklaştırmanın barış sürecini destekleme niyeti üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 34-55.
- Fisher, R. J. (2006). Intergroup conflict. M. Deutsch, P. T. Coleman, ve E. C. Marcus (Ed.), *The handbook of conflict resolution: Theory and practice* içinde (s. 176-196). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Fiske, S. (2012). What we know now about bias and intergroup conflict, the problem of the century. *Current Directions in Psychological Science*, 11(4), 123-128.
- Göregenli, M. (2010). Psikolojinin Kürt sorunuyla imtihanı. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, 3(4), 3-11.
- Jost, J. T. ve Banaji, M. R. (1994). The role of stereotyping in system-justification and the production of false consciousness. *British Journal of Social Psychology*, 33, 1-27.
- Keeton, G. W. ve Carr, E. H. (1940) *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939*. New York: Macmillan Publishing.
- Kim, S. J., ve Bostwick, W. (2020). Social vulnerability and racial inequality in COVID-19 deaths in Chicago. *Health Education & Behavior*, 47(4).
- Konukoğlu, K., Üsten, E. ve Güngör, D. (2020). Suriyeli Mültecilerden Algılanan Tehditte Kent Kimliği ve Değerlerin Rolü: Yerli Göçmen Perspektifi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 105-132.
- Korkmaz ve Tasman (2020). Kimin ne söylediği verilen bilgiye yönelik değerlendirmeyi ve kolektif suçluluğu etkiler mi? *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(Özel Sayı), 56-79.
- Leach, C. W. (2005). Against the notion of a 'new racism'. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 15(6), 432-445.
- Leyens, J.P., Paladino, P. M., Rodriguez, R. T., Vaes, J., Demoulin, S., Rodriguez, A. P. ve Gaunt, R. (2000). The emotional side of prejudice: The role of secondary emotions. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 186-197.
- Moscovici, S. (1988). Notes towards a description of social representations. *European Journal of Social Psychology*, 18(3), 211-250.
- O'Dwyer, E. ve Çoymak, A. (2020). Basic human values and their contexts: A multilevel analysis of support for the use of armed drones in the USA, UK, and Turkey. *Political Psychology*, 41(2), (249-264). DOI: 10.1111/pops.12621
- Reykowski, J., ve Cislak, A. (2011). Socio-psychological approaches to conflict resolution. D. Bar-Tal (Ed.), *Frontiers of social psychology. Intergroup conflicts and their resolution: A social psychological perspective* içinde (s. 241-266). Psychology Press, www.psypress.com/frontiers.
- Sayın, Ayşe (2020, Nisan 9). Koronavirüs ve siyaset: Neden hala kutuplaşma var, ulusal dayanışma neden sağlanamıyor. BBC News. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52227075>
- Sidanius, J. ve Pratto, F. (1999). Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression. New York, NY: Cambridge University Press.
- Stephan, W. G. ve Stephan, C. W. (2000). An Integrated Threat Theory of prejudice. Stuart Oskamp (Ed.). *Reducing prejudice and discrimination* (pp. 23-45). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Tajfel, H. ve Turner, J. C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. S. Worchel ve L. W. Austin (Ed.), *Psychology of intergroup relations* içinde (s. 7-24). Chicago: Nelson-Hall.
- Uluğ, Ö. M. ve Cohrs, J. C. (2017). How do experts differ from politicians in understanding a conflict? A comparison of Track-I and Track-II actors. *Conflict Resolution Quarterly*, 35(2), 147-172.

- Uluğ, Ö. M. ve Cohrs, J. C. (2019). Examining the ethos of conflict by exploring lay people's representations of the Kurdish conflict in Turkey. *Conflict Management and Peace Science*, 36(2), 169-190.
- Uluğ, Ö. M. ve Çoymak, A. (2017). Bir bilim alanı olarak psikoloji, sosyal yapıyı anlamının neresinde? İnsan davranışı ve yapı ilişkisi üzerine eleştirel bir deneme. *Praksis*, 42, 657-681.
- Wagner, R. V. (2001). Direct Violence. D. Christie vd. (Ed.), *Peace, conflict and violence: Peace psychology for the 21st century*, içinde (s. 15-19). New Jersey, NJ: Prentice Hall.
- Wallensteen, P. (2002). *Understanding conflict resolution*. London: Sage.

Teşekkür

Özel Sayı Yayın Kurulu olarak TPD “Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış-İnşası” temalı Özel Sayısı için değerli zamanlarını ayırarak, gönderilen makalelere geribildirimler veren, makalelerin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayan ve editoryal kararların verilmesinde yardımcı olan aşağıda isimleri belirtilmiş değerlendirelere (hakem) içten teşekkürlerimizi sunarız.

Dr Bilge Yalçındağ
Abdullah Gül Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Elif Sandal Önal
Bielefeld Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Prof. Dr Ersin Kuşdil,
Uludağ Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Gülçin Akbaş Uslu
Atılım Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Halime Ünver
Keele Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Meral Gezici Yalçın
Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

Dr Nevin Solak
TED Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Prof. Dr Nuray Sakallı Uğurlu
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Olga Selin Hünler
Freie Universität Berlin, Psikoloji Bölümü
Dr Onurcan Yılmaz
Kadir Has Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Umut Şah
Işık Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
Dr Yasemin Gülsüm Acar
Dundee Üniversitesi, Psikoloji Bölümü

PsycINFO No:
3506

ISSN 1300-4433

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ

ÖZEL SAYI: Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış-İnşası Özel Sayısı
SPECIAL ISSUE: Conflict Resolution and Peace Building in the Context of Group Dynamics
Special Issue: "Conflict Resolution and Peace Building"

Turkish Journal of Psychology
Cilt 35, Özel Sayı, Aralık 2020
(Volume 35, Special Issue, December 2020)

Türk Psikologlar Derneği Yayınıdır
Publication of the Turkish Psychological Association
Yayın Türü: Yaygın

Sahibi

Türk Psikologlar Derneği Yönetim Kurulu Adına
Okan Cem Çirakoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Okan Cem Çirakoğlu

Özel Sayı Yayın Yönetmenleri

Ahmet Çoymak, Melis Özden Uluğ, Melek Göregenli, Hüseyin Çakal

Akademik Danışmanlar Kurulu (İsme Göre Alfabetik Sırah)

Bilge Yalçındağ	Nagihan Taşdemir
Elif Sandal Önal	Nevin Solak
Ersin Kuşdil	Nuray Sakallı Uğurlu
Gülçin Akbaş	Olga Selin Hünler
Gülseli Baysu	Onurcan Yılmaz
Halime Ünver	Umut Şah
Meral Gezici Yalçın	Yasemin Gülsüm Acar

Teknik Koordinasyon: Aysu Gökalp, İpek Mete, Zeynep Işıl Demircioğlu

İnternet Sorumlusu: Ahmet Çoymak

Dizgi, Sayfa Düzeni: Emiralp Emre

Türk Psikoloji Dergisi Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi:

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi: Yüzüncü Yıl Mah., Fethiye Sokak, Sefa Apt. 5/1 G.O.P. Çankaya/ANKARA
Tel: (0-312) 425 67 65 **Faks:** (0-312) 417 40 59 **E-posta:** bilgi@psikolog.org.tr **İnternet:** http://www.turkpsikolojidergisi.com

Baskı: MRK Baskı ve Tanıtım Hizm. Tic. Ltd. / İOSB Ağaç İşleri San. Sit. 1357. Sk. 43 Yenimahalle / Ankara
Tel: (0312) 354 54 57 **E-posta:** mrkbaski@mrkbaski.com **Sertifika No:** 14338

Türk Psikoloji Dergisi (Turkish Journal of Psychology) is covered, beginning with Vol. 10 (34) 1995, in Institute for Scientific Information (ISI®) products. Information on the contents of this journal is presented to the users of Research Alert®, SocialSciSearch® and Current Contents® / Social & Behavioral Sciences. Copies of individual articles may also be obtained through ISI®'s document delivery service, The Genuine Article™.

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ YILDA İKİ DEFA YAYIMLANIR.

Basım Tarihi: 27 Nisan 2021

TÜRK PSİKOLOJİ DERGİSİ

Cilt 35, Özel Sayı, Aralık 2020

İÇİNDEKİLER

<i>A. Çoymak, Ö. M. Uluğ, M. Göregenli, H. Çakal</i>	<i>Editoryal</i> Grup Dinamikleri Bağlamında Çatışma Çözümü ve Barış-İnşası	1
<i>A. Bayad, D. Sakin, S. Cesur</i>	Orta Öğretim Öğrencilerinde Barışın Sosyal Temsilleri	13
<i>A. Demirdağ, D. Hasta</i>	İnsanlıktan Uzaklaştırmanın Barış Sürecini Destekleme Niyeti Üzerindeki Etkisi	34
<i>L. Korkmaz, D. R. Tasman</i>	Sur'un Kamulaştırılması Üzerine Kimin Ne Söylediği Verilen Bilgiye Yönelik Değerlendirmeyi ve Kolektif Suçluluğu Etkiler mi?	56
<i>K. Alparslan, E. Kuşdil</i>	Kürt Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Yönetim Stratejileri ve Dış-Grup Tarafgirliğinin Kimlikle İlgili Eylem ve Hedeflerle İlişkileri: Açık ve Örtük Ölçümlerle Bir İnceleme	80
<i>K. Konukoğlu, E. Üsten, D. Güngör</i>	Suriyeli Mültecilerden Algılanan Tehditte Kent Kimliği ve Değerlerin Rolü: Yerli Göçmen Perspektifi	105
<i>S. Ç. Bağcı, Ş. Hüsnü Raman</i>	İçgrup Kimlikle Özdeşleşmenin Dışgrup Tutumlar ve Davranışsal Eğilimler Üzerinde Etkisi: Kıbrıs ve Türkiye Örneği	133
<i>Türk Psikologlar Derneği</i>	TPD Yazım Kuralları	156